

ΜΑΘΗΜΑ 48 ΤΟ ΕΛΑΦΙ ΤΟΥ ΣΕΡΤΩΡΙΟΥ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Ένα άσπρο ελάφι εξαιρετικής ομορφιάς είχε δοθεί στον Σερτώριο από κάποιον Λουζιτανό ως δώρο. Ο Σερτώριος τους έπεισε όλους ότι το ελάφι, κατευθυνόμενο από τη βούληση της Άρτεμης, μιλούσε μαζί του και του υποδείκνυε ποια ήταν χρήσιμα να κάνει. Εάν κάτι, το οποίο έπρεπε να διαταχθεί στους στρατιώτες, του φαινόταν κάπως σκληρό, διακήρυττε ότι αυτός είχε καθοδηγηθεί από το ελάφι. Αυτό το ελάφι κάποια μέρα έφυγε και πίστεψαν ότι είχε πεθάνει. Όταν κάποιος είχε αναγγείλει στον Σερτώριο ότι το ελάφι βρέθηκε, ο Σερτώριος τον διέταξε να σωπάσει. Επιπλέον τον καθοδήγησε να το αφήσει ελεύθερο ξαφνικά την επόμενη μέρα σ' αυτό το μέρος, στο οποίο θα βρισκόταν ο ίδιος με τους φίλους του. Την επόμενη αυτής της μέρας, ο Σερτώριος, αφού δέχτηκε τους φίλους στην κρεβατοκάμαρά του, τους είπε ότι του φάνηκε στον ύπνο του ότι το ελάφι, που είχε πεθάνει, επέστρεψε σ' αυτόν. Όταν το ελάφι, αφού αφέθηκε ελεύθερο από τον δούλο, είχε εισβάλει στην κρεβατοκάμαρα του Σερτώρα, γεννήθηκε μεγάλος θαυμασμός.

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ			
Α΄ ΚΛΙΣΗ		Β΄ ΚΛΙΣΗ	
cerva, -ae	Θ	Sertorius, -ii/-i	A
Diana, -ae	Θ	Lusitanus, -i	A
		donum, -i	O
Γ΄ ΚΛΙΣΗ		locus, -i	A
pulchritudo, -inis	Θ	amicus, -i	A
numen, -inis	O	cubiculum, -i	O
miles, -itis	A	somnus, -i	A
admiratio, -onis	Θ	servus, -i	A
Ε΄ ΚΛΙΣΗ			
dies, -ei	A		

ΕΠΙΘΕΤΑ	
Β΄ ΚΛΙΣΗ	
albus, -a, -um	
eximius, -a, -um	
durus, -a, -um	
posterus, -a, -um	
magnus, -a, -um	
Γ΄ ΚΛΙΣΗ	
omnis, -is, -e	
utilis, -is, -e	
repens	

ΑΝΤΩΝΥΜΙΕΣ	ΕΙΔΟΣ
Quidam, quaedam, quoddam	Αόριστη επιθετική
Se	Προσωπική, γ΄ πρόσωπο
Quis, quis, quid	Ερωτηματική
Quis, (qua ή quae), quid	Αόριστη ουσιαστική
Qui, quae, quod	Αναφορική
Is, ea, id	Οριστική
Aliquis, (aliqua ή aliquae), aliquid	Αόριστη ουσιαστική
Ipse, ipsa, ipsum	Οριστική
Suus, -a, -um	Κτητική, γ΄ πρόσωπο

ΡΗΜΑΤΑ	
Do, dedi, datum, dare	1

Persuadeo, persuasi, persuasum, persuadere	2
Instinguo, instinxi, instinctum, instinguere	3
Conloquor, conlocutus sum, conloqui (ΑΠΟΘΕΤΙΚΟ)	3
Doceo, docui, doctum, docere	3
Facio, feci, factum, facere	3
Video, vidi, visum, videre	2
Impero, imperavi, imperatum, imperare	1
Moneo, monui, monitum, monere	2
Praedico, praedicavi, praedicatum, praedicare	1
Fugio, fugi, fugitum, fugere	3
Pereo, perii, peritum, perire	
Credo, credidi, creditum, credere	3
Nuntio, nuntiavi, nuntiatum, nuntiare	1
Invenio, inveni, inventum, invenire	4
Iubeo, iussi, iussum, iubere	2
Taceo, tacui, tacitum, tacere	2
Praecipio, praecepi, praeceptum, praecipere	3
Emitto, emisi, emissum, emittere	3
Admitto, admisi, admissum, admittere	3
Dico, dixi, dictum, dicere	3
Revertor, reverti (reversus sum), reverti (ΗΜΙΑΠΟΘΕΤΙΚΟ)	3
Introrumpo, introrupi, introruptum, introrumpere	3
Orior, ortus sum, oriri (ΜΤΧ ΜΕΛ. Oriturus) (ΑΠΟΘΕΤΙΚΟ)	4

quae utilia factu essent: δευτερεύουσα ονοματική πλάγια ερωτηματική πρόταση, ως έμμεσο αντικείμενο στο docere· εισάγεται με την ερωτηματική αντωνυμία quae, γιατί είναι μερικής αγνοίας, εκφέρεται με υποτακτική, αφού θεωρείται ότι η εξάρτηση δίνει υποκειμενική χροιά στο περιεχόμενο της πρότασης, συγκεκριμένα με υποτακτική παρατατικού (essent), γιατί εξαρτάται από ιστορικό χρόνο (docere που εξαρτάται από το persuasit) και εκφράζει το σύγχρονο στο παρελθόν.

Si quid durius ei videbatur: δευτερεύουσα επιρρηματική υποθετική πρόταση, . Εισάγεται με τον υποθετικό σύνδεσμο si, γιατί είναι καταφατική, εκφέρεται με οριστική παρατατικού (videbatur), γιατί με την κύρια, η οποία λειτουργεί ως απόδοση και εκφέρεται με οριστική παρατατικού (praedicabat), σχηματίζουν υποθετικό λόγο που δηλώνει την ανοιχτή υπόθεση στο παρελθόν.

Υπόθεση: Si videbatur (si + οριστική παρατατικού)

Απόδοση: praedicabat (οριστική παρατατικού)

quod imperandum militibus esset,: δευτερεύουσα αναφορική επιθετική πρόταση ως προσδιοριστική στο quid, εισάγεται με την αναφορική αντωνυμία quod, εκφέρεται με υποτακτική, λόγω πλάγιου λόγου, και συγκεκριμένα με υποτακτική παρατατικού (imperandum esset), γιατί εξαρτάται από ιστορικό χρόνο (videbatur) και δηλώνει το σύγχρονο στο παρελθόν.

Cum aliquis Sertorio nuntiavisset cervam inventam esse,: δευτερεύουσα επιρρηματική χρονική πρόταση, ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο ρήμα της κύριας πρότασης iussit· εισάγεται με τον ιστορικό / διηγηματικό σύνδεσμο cum, γιατί υπογραμμίζει τη βαθύτερη σχέση κύριας και δευτερεύουσας, δημιουργώντας μια σχέση αιτίου και αιτιατού ανάμεσά τους, εκφέρεται με υποτακτική, γιατί είναι φανερός ο ρόλος

του υποκειμενικού στοιχείου στην πρόταση, συγκεκριμένα υποτακτική υπερσυντελικού (nuntiavisset), γιατί εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου (iussit) και δηλώνει το προτερόχρονο στο παρελθόν.

ut eam postero die repente in eum locum emitteret: δευτερεύουσα ονοματική βουλητική πρόταση, ως αντικείμενο στο ρήμα praecepit. Εισάγεται με το βουλητικό σύνδεσμο ut, επειδή είναι καταφατική, εκφέρεται με υποτακτική, γιατί το περιεχόμενό της είναι κάτι το επιθυμητό, και συγκεκριμένα με υποτακτική παρατατικού (emitteret), γιατί εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου (praecepit) και αναφέρεται στο παρελθόν. Έχουμε ιδιόμορφη ακολουθία χρόνων, γιατί η βούληση είναι ιδωμένη τη στιγμή που εμφανίζεται στο μυαλό του ομιλητή και όχι τη στιγμή της πιθανής πραγματοποίησής της (συγχρονισμός της κύριας με τη δευτερεύουσα πρόταση).

in quo ipse cum amicis futurus esset.: δευτερεύουσα αναφορική επιθετική πρόταση ως προσδιοριστική στο locum, εισάγεται με την αναφορική αντωνυμία quo (εμπρόθετη εισαγωγή), εκφέρεται με υποτακτική, λόγω πλαγίου λόγου, και συγκεκριμένα με υποτακτική παρατατικού ενεργητικής περιφραστικής συζυγίας (futurus esset), γιατί εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου (emitteret) και δηλώνει το υστερόχρονο στο παρελθόν.

quae perisset: δευτερεύουσα αναφορική επιθετική πρόταση ως προσδιοριστική στο cervam· εισάγεται με την αναφορική αντωνυμία quae, εκφέρεται με υποτακτική, λόγω πλαγίου λόγου, και συγκεκριμένα με υποτακτική υπερσυντελικού (perisset), γιατί εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου (reverti που εξαρτάται από το visum esse που εξαρτάται από το dixit) και δηλώνει το προτερόχρονο στο παρελθόν.

Cum cerva, emissa a servo, in cubiculum Sertorii introrupisset,: δευτερεύουσα επιρρηματική χρονική πρόταση, ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο ρήμα της κύριας πρότασης orta est· εισάγεται με τον ιστορικό / διηγηματικό σύνδεσμο cum, γιατί υπογραμμίζει τη βαθύτερη σχέση κύριας και δευτερεύουσας, δημιουργώντας μια σχέση αιτίου και αιτιατού ανάμεσά τους, εκφέρεται με υποτακτική, γιατί είναι φανερός ο ρόλος του υποκειμενικού στοιχείου στην πρόταση, συγκεκριμένα με υποτακτική υπερσυντελικού (introrupisset), γιατί εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου (orta est) και δηλώνει το προτερόχρονο στο παρελθόν.

Ασκήσεις

1. Να μεταφερθούν οι παρακάτω ρηματικοί τύποι στον τύπο που σας ζητείται για τον καθένα, στη φωνή που βρίσκονται (Να ληφθεί υπ' όψιν το υποκείμενο όπου χρειάζεται):
data erat: β' πληθυντικό οριστικής ενεστώτα.
conloqui: απαρέμφατο μέλλοντα.
factu: ο ίδιος τύπος στην αιτιατική.
credita est: γ' ενικό οριστικής ενεστώτα.
nuntiavisset: β' πληθυντικό οριστικής μέλλοντα.
dixit: β' ενικό προστακτικής ενεστώτα.
reverti: α' πληθυντικό οριστικής ενεστώτα. γ' πληθυντικό οριστικής παρακειμένου.
emissa: γενική ενικού θηλυκού γένους μετοχής ενεστώτα.
orta est: γ' ενικό υποτακτικής μέλλοντα.

2. Να μεταφερθούν οι παρακάτω τύποι στις πτώσεις που ζητούνται για το καθένα:

quodam: γενική πληθυντικού στο ίδιο γένος.

numine: αιτιατική ενικού.

quid: ονομαστική ενικού αρσενικού γένους.

durius: τον ίδιο τύπο στο αρσενικό γένος.

eius: αιτιατική πληθυντικού στο ίδιο γένος.

diei: την ίδια πτώση του άλλου αριθμού.

somno: κλητική ενικού.

admiratio: δοτική ενικού.

magna: γενική ενικού ουδετέρου γένους συγκριτικού βαθμού.

3. **admissis amicis**: να γίνει δευτερεύουσα χρονική πρόταση.

4. **quod imperandum militibus esset**: να αναλυθεί σε debet + απαρέμφατο.